

Estrategia deth Pirenèu

Èishi d'accion e principaus
projèctes transformadors

Abriu 2023

Vista d'Estèrri d'Àneu

Catalunya
2030

Generalitat de Catalunya
Generalitat de Catalonha

**tostemp
endeuant**

Presentacion

Eth Pirenèu catalan a ua riquesa umana, economica, paisatgistica e patrimoniau excepcional e unica. Ues caracteristiques socials, territoriaus, culturals e ambientaus singulares que lo descriuen e qu'exigissen trabalhar de forma especifica en tot tier en compde era sua realitat particulara, pr'amor d'aufrir a toti eth benèster e era prosperitat de besonh entà víuer damb plenitud.

Entà satisfèr aquest objectiu, cau identificar es oportunitats, reforçar es potencialitats e reconèisher era diuersitat intèrna entà crear un projècte pròpri, ua estrategia que hèsque evident e reforçat es valors deth Pirenèu catalan a compdar dera voluntat des sòns abitants e deth respècte ath territòri. Un projècte que contribuïsque a guanhar e rejoinir era poblacion, a crear lòcs de trabalh e a generar naues oportunitats entath conjunt dera ciutadanetat pr'amor que toti aqueri que estimen eth Pirenèu poguen bastir-i un futur compartit.

Auem deuant ua tòca ambiciosa que s'a de amiar a tèrme en tot compdar damb es persones, es entitats e es institucions deth Pirenèu. Damb aquest esperit avièrem era Agenda Estrategica deth Pirenèu, un procès participatiu a on s'an recuelhut idèes e prepauses entà identificar es principaus escomeses des comarques pirenenques. D'aquest trabalh ne ges aquest document, damb es projèctes gessudi de cadun des èishi de trabalh, que serà era basa deth plan d'accion.

Es prepauses que i trobatz s'an seleccionat pera grana capacitat transformadora, era singularitat territoriau, eth potenciau multiplicador o era factibilitat.

Era Estrategia deth Pirenèu vò contribuïr damb decision as escomeses que mos trapam entà auançar de cap a ua transformacion reau, concreta e efectiva deth Pirenèu. E entà contunhar en tot auançar ei indispensable, tau coma s'a hèt enquia ara, qu'es estrategias siguen dubèrtes e participatives, qu'impliquen eth conjunt dera societat: es agents socioeconomics, es entitats, es institucions e era ciutadanetat. En aquest sens, voi arregraïr-vos era participacion e encoratjar-vos a contunhar en tot trabalhar amassa per un Pirenèu damb oportunitats e benèster entà toti, qu'es persones que i viuen agen ua vida mès facil, mès amabla e mès erosa.

Eth futur deth país passe per pensar, escotar e trabalhar entà toti. Entà toti es pòbles, viles, barris e ciutats deth país. Sense desbrembar arrés. Sense mesestimar cap territòri. En tot bastir consens e espacis compartidi que donguen forma ara Catalonha entiera e que servisquen tà auançar, tostemp tà deuant, de cap a un país mès just, mès prospèr, mès verd, mès feminista e pleament liure.

Pere Aragonès i Garcia

President dera Generalitat de Catalonha

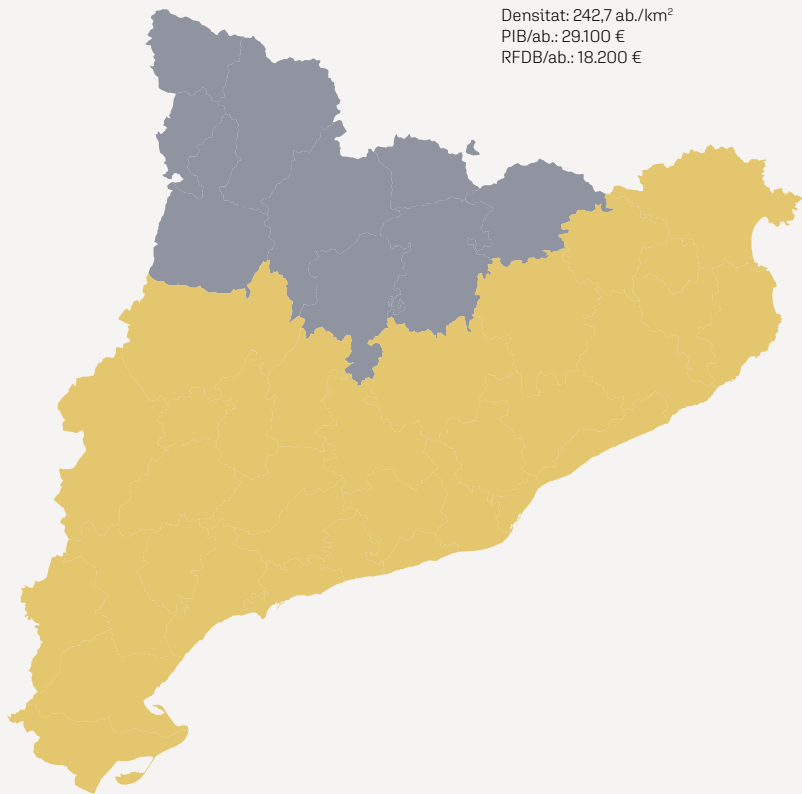
1

Encastre d'acció

Era realitat demografica e economica des comarques pirenenques ei fôrça diuèrsa, mès tot eth territòri compartís ua densitat de poblacion mès baisha, mès envielhiment e, en generau, mens creishement demografic qu'era mejana catalana. Eth factor demografic condicione es necessitats d'accion e hè de besonh ua politica d'arraitzament.

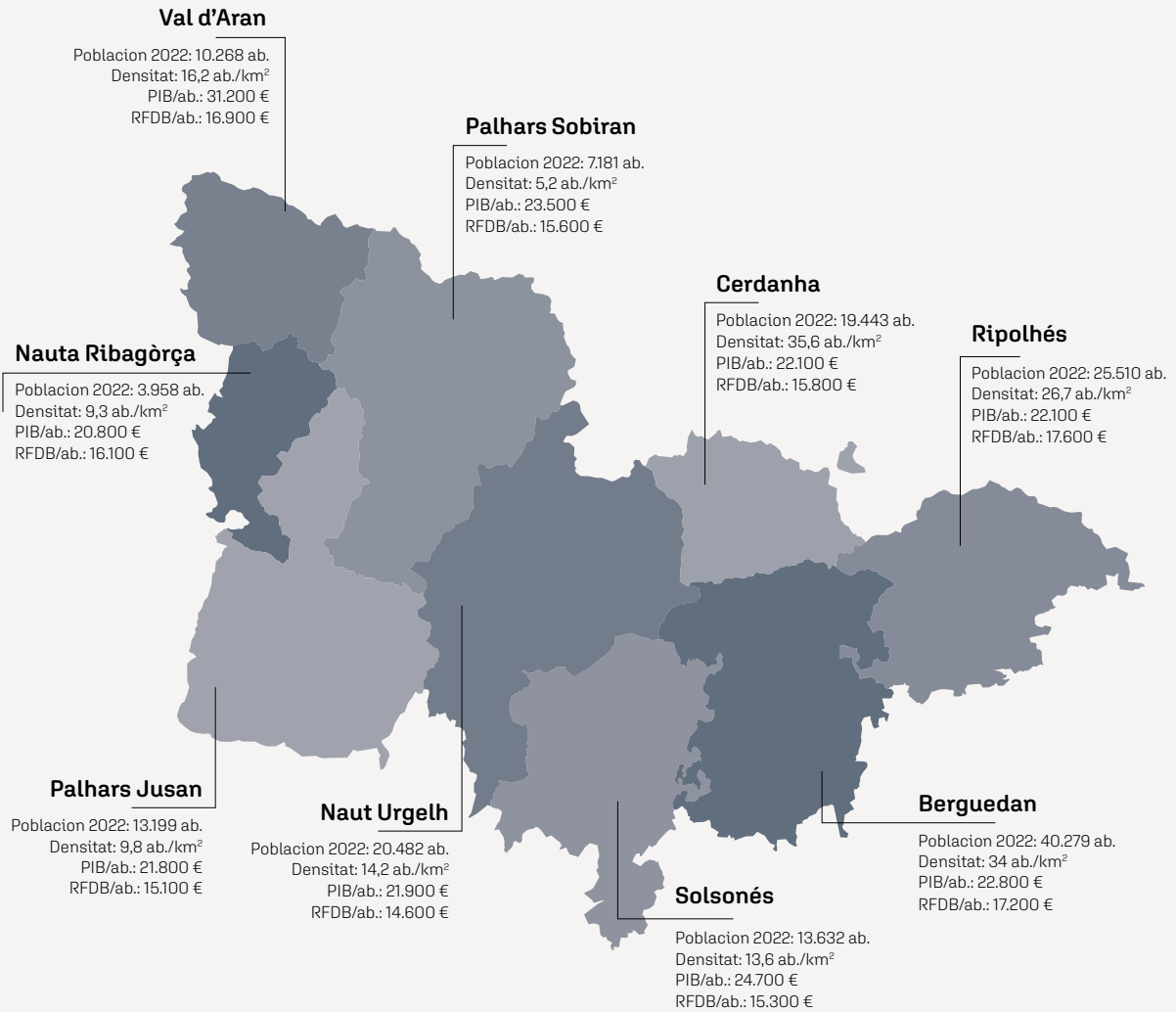
Catalonha

Poblacion 2022: 7.792.611 ab.
Densitat: 242,7 ab./km²
PIB/ab.: 29.100 €
RFDB/ab.: 18.200 €

Donades generaus*

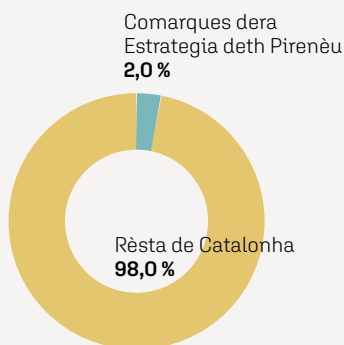

* Es chiffres de PIB/abitant e RFDB/abitant deriven de donades exprimides en unitats de milers d'euros.
Hònt: Idescat. Recensament Municipau d'abitants. Institut Cartografic e Geologic de Catalonha.

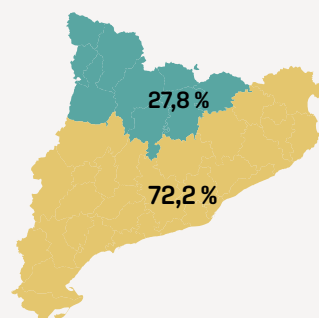
Ua des caracteristiques singulares des comarques pirenenques ei era baisha densitat [de 17,3 abitants/km² en comparason damb es 242,7 abitants/km² en Catalonha]. Tot amassa, es comarques deth Pirenèu representen eth 27,8 % dera superfícia de Catalonha, mès solament eth 2 % deth totau de poblacion.

Er envielhiment dera poblacion ei tanben superior ara mejana catalana. Un 22,3 % dera poblacion a 65 ans o mès, deth temps qu'en Catalonha era proporcion ei d'un 19 %. Ath madeish temps, era dinamica de creishement dera poblacion dempús de 2001 a estat significativament mès baisha, damb un augment deth 10 % en Pirenèu e un 22,5 % en Catalonha.

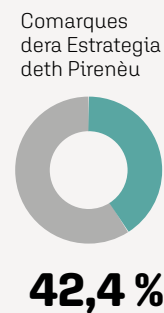
% de poblacion. An 2022

Superfícia

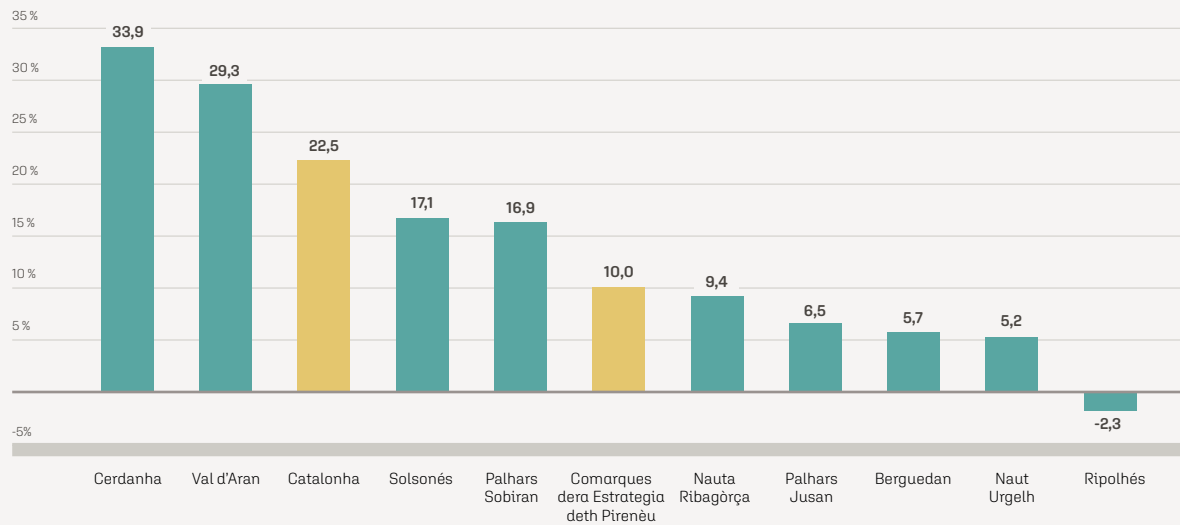

Superfícia includida en PEIN* sus era superfícia totau

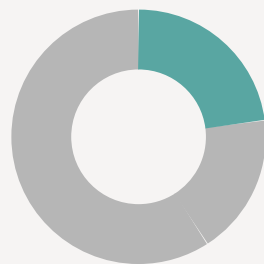
*Plan d'Espacis d'Interès Naturau de Catalonha

Evolucion dera poblacion en percentatge. Gràfic comparatiu per comarques, conjunt de comarques dera Estrategia deth Pirenèu e Catalonha. 2001-2022

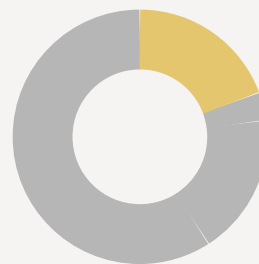
Percentatge de poblacion de 65 ans o mès

Comarques dera Estrategia
deth Pirenèu

22,3 %

Catalonha

19,0 %

Eth territòri pireneuc presente majoritàriament mens riquesa economica tant en relacion damb eth producte interior brut (PIB) coma damb era renda per abitant, ua desegalitat per rapòrt ath conjunt deth país que varie segons era comarca e que requerís era metuda en plaça de politiques d'equitat territoriala.

Era mejana deth PIB per abitant des comarques deth Pirenèu ei tanben mès baisha en Pirenèu (23.200 èuros) qu'en Catalonha (29.100 èuros). Maugrat açò, era situacion non ei omogenèa e s'i obsèrven singularitats coma era Val d'Aran, damb 31.200 èuros per abitant.

En cas dera renda familhau disponibla bruta (RFDB) per abitant totes es comarques deth Pirenèu se placen tanben per dejós dera mejana deth conjunt de Catalonha, encara que bèri casi, coma eth Ripolhès (17.600 èuros) e eth Berguedan (17.200 èuros), s'apròpen ara mejana catalana (18.200 èuros).

Ena economia e ena ocupacion, maugrat compartir era madeisha predominança deth sector de servicis que observam en conjunt de Catalonha, i an mès pes eth sector primari e eth dera construccion.

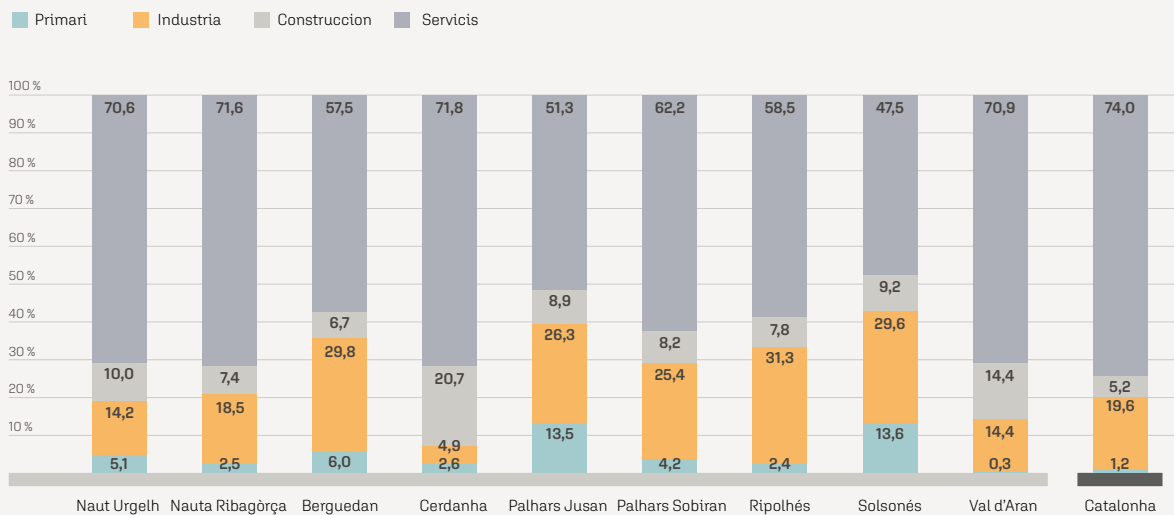
En relacion damb era ocupacion, era afiliacion ara seguretat sociala des comarques deth Pirenèu rebat, a grani trèits, ua dinamica pròpria, diferenciada dera mejana catalana: mens ocupacion en sector de servicis e era industria e mès en sector primari e eth dera construccion.

Eth sector primari a un pes superior ara mejana catalana, damb era excepcio dera Val d'Aran. Se ben contunhe en tot èster ua activitat minoritària, per dejós deth 6 %, en cas deth Solsonés e eth Palhars Jusan arrenh percentatges ath torn deth 13 %.

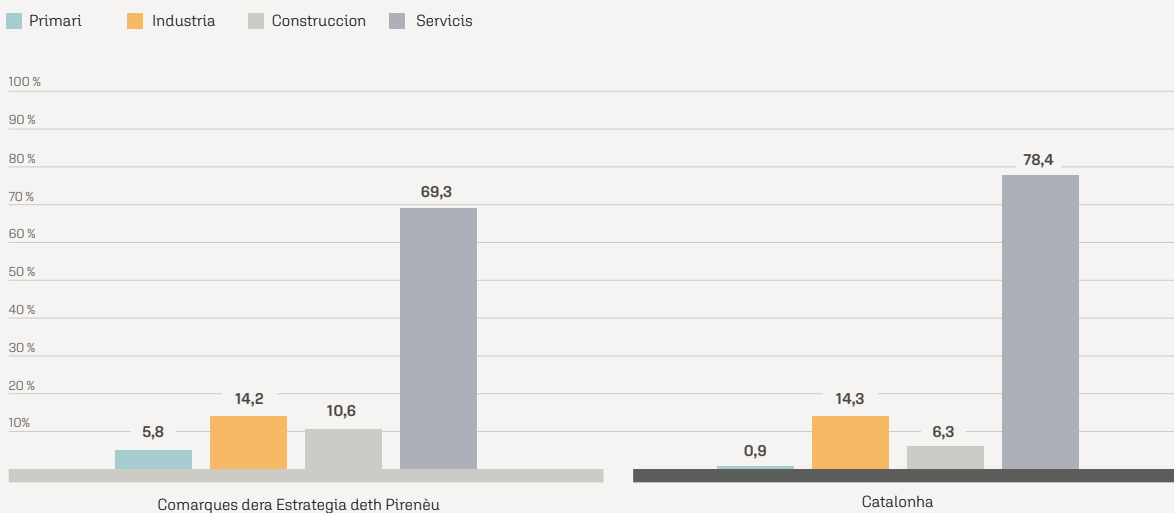
Era industria, maugrat realitats fòrça diuèrses, tanben a un pes significativament per dessus dera mejana catalana en es comarques deth Ripolhès, eth Berguedan, eth Solsonés e eth Palhars Jusan.

Pes de cada sector sus eth totau deth PIB comarcau (en percentatge). 2020

Afiliacion ara seguretat social, per sectors (en percentatge). 2022

Hònt: Anuari Economic Comarcau BBVA 2022

2

Qué ei era Estrategia
deth Pirenèu?
Mission, vision e valors

I a ua soma de factors geografics, sociaus, ambientaus e economics que conferissen ath Pirenèu ua fòrta personalitat; ua identitat pròpria que pòt devier era fòrça motritz d'un desenvolupament singular.

Eth Pirenèu a de besonh auer eth sòn ròtle a escala locau, regionau, europèa e globau. Èster present en mapa damb ua personalitat e perspectiva pròpria. Aquest posicionament pirenenc s'a de fundamentar en potenciau e es oportunitats que genèren es sòns valors inerenti (païsatgistics, istorics, culturaus, sociaus, artistics, economics, ambientaus e naturaus) e a de tier en compde es escomeses particulars tàs quaus hèn tèsta es territòris de montanha.

Mission e objectius dera estrategia deth Pirenèu

Eth Govèrn dera Generalitat de Catalonha impulsa era Estrategia deth Pirenèu damb era mission de generar oportunitats entàs persones que viuen e trabalhen en aquest territòri, e contribuïr atau a un futur sostenible, prospèr e damb labèu pròpri entàs comarques que lo constituïssen.

Es objectius principaus dera estrategia son:

- Priorizar ua vision pirenenca sus politiquas publicas e aufrir airines e accions entath progrès sociu e era qualitat de vida.
- Garentir er arraïtzament dera poblacion en territòri en tot potenciar es opcions entà trabalhar-i e entà poder-i bastir eth projècte vitau.
- Aprofitar era valor e es singularitats territoriaus deth Pirenèu en toti es encastres entà que vengue un territòri pionèr e alinhat damb es objectius de desenvolupament sostenible (ODS), que includissen eth respècte absolut ath miei ambient e era intencion de reduzir er impacte

deth canviament climatic en cada ua des accions que se volguen amiar a tèrme.

- Generar oportunitats economics en tot aprofitar sectors innovadors e nauis besonhs que emergissen en contèxte europèu e globau (transicion energetica, proximitat, connectivitat, teletrabalh, etc.).

Valors

Era Estrategia deth Pirenèu s'a concebut, dempús d'un inici, coma un procès de participacion e concertacion territoriau qu'a de besonh toti es nivèus administratius e toti es agents deth territòri entà definir e implementar uns projèctes transformadors concrets qu'afavorisquen eth desenvolupament des comarques deth Pirenèu.

Es prioritats actuaus entàs comarques de montanha son era dinamizacion economica, era creacion de lòcs de trabalh e era fixacion des persones en territòri en un quadre de sostenibilitat. Era obtencion d'aquesti objectius non passe

tant per increment d'infrastructures e equipaments ne pes subvencions en matèria d'òbres e servicis, mès peth desvolopament d'accions qu'impulsen era economia.

Se tracte d'ua vision compartida pes expèrts en contèxt europèu actua, e en aguest sens ja hè ans qu'era Comission Europèa insistís qu'es melhors resultats entà incentivar eth desvolopament s'obtien en tot implementar politiques de supòrt ara recèrca, ara innovacion o as enterpreses.

Aguesta vision se base en critèris d'autodesvolopament (prepauses deth territòri, enguarda de baish en naut), de priorizacion (concentracion der esfòrç en un nombre limitat d'accions que poguen èster considerades estrategiques e palanques de cambiament), de codessenh e cogestion (governança territòri-Govèrn), de programacion a cuert-mejan tèrme (accent ena execucion e compromés deth Govèrn) e d'avaloracion

conjunta e publica de resultats (gestion adaptativa).

Ua estrategia que se desplegue damb projectes transformadors

Damb aguesti objectius e valors coma punt de partença, era Estrategia deth Pirenèu, mès que considerar ua grana lista d'accions, jòga era carta d'implementar uns projectes damb ua grana capacitat transformadora, que genèren consens e que permeten hèr tèsta as principaus escameses qu'a eth territòri pirenenc en matèria de desvolopament socioeconomic sostenible.

Aguesti projectes, estructuradi en grani èishi d'accion, an era voluntat de beneficiar ath maxim de territòris e persones deth Pirenèu, en tot aprofitar es singularitats pirenenques, en tot fomentar eth trabalh conjunt entre agents publics e privats e en tot impulsar sectors estrategics.

Caracteristiques des projectes transformadors includidi ena Estrategia deth Pirenèu

- **Singularitat:** aprofiten es potenciaus especifics deth territòri pirenenc.
- **Escala pirenenca:** procurèn beneficiar ath maxim de persones e territòris deth Pirenèu, damb ua vision territoriau conjunta.
- **Benèster e progrès social:** aspiren a melhorar era qualitat de vida des pirenencs e es pirenenques.
- **Viabilitat:** an d'èster factibles tecnicament e economicament.
- **Crisi climatica:** son coerenti damb es estrategias contra eth cambiament climatic e damb es accions de conservacion dera biodiversitat e es servicis ecosistemics.
- **Investiment en tendències de futur:** impulsen sectors estrategics enes decènnis venguent.
- **Potenciau multiplicador:** an ua nauta capacitat de generar sinergies entre agents diuersi e d'establir complicitats e collaboracions entre eth sector public e eth privat.

IMAGINA

el Pirineu que vols

Oportunitats

Sostenibilitat

Innovació

Connectivitat

3

Procès d'elaboracion

Entà identificar es èishi d'accion e definir es projèctes transformadors que preve era Estrategia, s'amièc a tèrme un procès participatiu que comencèc damb ua session informativa en Prullans eth 15 de seteme de 2022. Es dus mesi posteriors s'organizèren quate talhèrs sectoriaus en linha e quate talhèrs territoriaus presenciaus, e s'abilitèc un espaci web informatiu e participatiu en portau Participa Gencat.

Aguesti talhèrs permeteren reconéisher es èishi d'accion prioritaris e aportèren idèes entà definir ua prepausa preliminar de projèctes transformadors. Pendent es mesi de gèr a març de 2023 se heren diuèrses reünions damb institucions, organismes e agents deth Pirenèu entà validar e concretizar melhor es èishi e es projèctes transformadors seleccionadi.

Donades claus deth procès participatiu associat ara Estrategia deth Pirenèu

- **1 session informativa** de presentacion damb 150 persones en Prullans
- **4 talhèrs sectoriaus en linha** (sus miei ambient e sostenibilitat, desenvolopament economic e innovacion, mobilitat e connectivitat, e persones e governança)
- **4 talhèrs territoriaus** en Pont de Suert, Tremp, Puigcerdà e Berga
- **182 assisténcies e 126 persones participaires** enes talhèrs sectoriaus e territoriaus, damb ua assisténcia paritària entre òmes e hemnes
- **244 prepauses** recebudes enes talhèrs sectoriaus e territoriaus
- **1 session de barrament** des talhèrs participatius en Solsona
- **8 reünions** damb conselhs de bailes e bailesses des comarques pirenenques, **1 reünion** damb era sindica d'Aran e **1 reünion** damb eth Conselh de Bailes d'Aran
- **8 reünions tècniques** en linha damb 50 agents sectoriaus
- **1 session de retorn** entà presentar es èishi d'accion priorizadi e es projèctes transformadors seleccionadi

Talhèr territoriau ena
sedença deth Conselh
Comarcau dera Cerdanha

Fasa 1

Recuelhuda d'idèes
d'encastres d'accion clau
e de projèctes
transformadors

Talhèrs sectoriaus e Participa Gencat

Ploja d'idèes d'aportacions

244
prepauses

Fasa 2

Priorizacion des
encastres d'accion e
concretizacion des
possibles projèctes
transformadors

Sintèsi iniciiau de prepauses de
projèctes transformadors

Talhèrs territoriaus

Priorizacion des encastres
d'accion e recuelhuda d'idèes
entà concretizar es projèctes

Grani tèmes o
projèctes
transformadors

Fasa 3

Definicion e retorn des
èishi d'accion e des
projèctes
transformadors

Definicion preliminarara des
èishi d'accion e des projèctes
transformadors

Sessions de validacion e concretizacion des projèctes

Damb conselhs de bailes e
bailesses
Damb agents territoriaus e
sectors estrategics

Session de retorn

Devolucion e definicion de
projèctes

Priorizacion
des èishi
d'accion
e validacion e
concretizacion
des projèctes
transformadors

4

Èishi e projectes transformadors

**Era Estrategia
s'estructure en 8 èishi
d'accion**

Èish 1

**Er abitatge, airina clau
entar arraïtzament en
Pirenèu**

Èish 2

**Eth Pirenèu, territòri
de coneishença**

Èish 3

**Ua gestion forestau
sostenible, era husta
coma recors**

Èish 4

**Un modèl pròpri de
mobilitat pirenenca**

Èish 5

**Innovacion e qualitat
ena produccion
agroalimentària**

Èish 6

**Un torisme pirenenc
integrau, regeneratiu e
sostenible**

Èish 7

**Eth Pirenèu, un gran
espaci esportiu a cèu
dubèrt**

Èish 8

**Un Pirenèu
comprometut damb es
energies renauibles**

Es 8 èishi, un per un

Èish 1

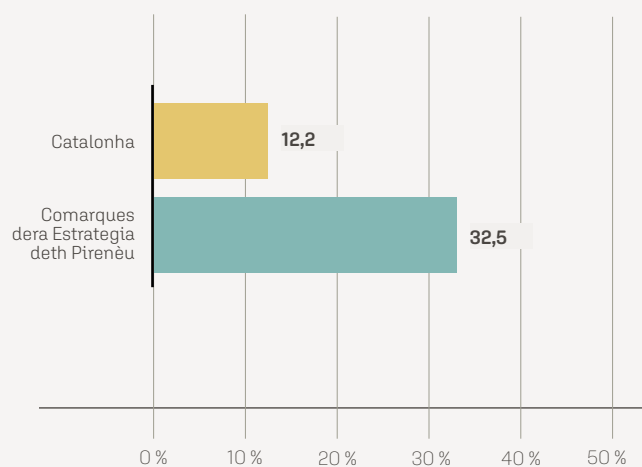
Er abitatge, airina clau entar arraitzament en Pirenèu

Seu d'Urgell

Aguest èish jògue era carta de fomentar un corròp de mesures que faciliten er accès ar abitatge as persones que volguen víuer e trabalhar en Pirenèu, compde tengut des dificultats que i a actuaument en determinades zònes e que s'expliquen per ua aufèrta escassa (sustot de loguèr) o damb prètz nauti, a causa de fenomèns restacadi ara demanda toristica e de dusaus residències.

Abitatges segondaris per rapòrt deth totau d'abitatges. 2011

Projècte transformador 1.1

Impuls des plans d'abitatge deth Pirenèu damb formules e accions adaptades as territòris de montanha

Era situacion demografica e er accés ar abitatge enes airaus de montanha requerís eth desplegament d'ues politiquas diferenciaus. Er abitatge s'a convertit en un trebuc non solament entà poder amiar a tèrme un projècte de vida en Pirenèu, mès tanben entà amiar entà deuant quina estrategia que sigue de desenvolopament local.

En agest moment, eth Govèrn dera Generalitat de Catalonha ei ath punt d'aprovar eth Plan Territoriari Sectorial d'abitatge (PTSA), que preve era necessitat d'arribar, enes comarques deth Pirenèu, a 2.693 abitatges destinadi a politiquas socials en periòde 2023-2042, as quaus calerie somar es previsiones en Aran. En parallèl, diuèrses comarques pirenenques, damb eth supòrt de deputacions e entitats locals, promòn plans comarcaus d'abitatge.

Eth projècte que preve era Estrategia vò investir recorsi entà refortir aquestes planificacions e favorir eth desplegament des accions que s'i establissen, damb airines entà coordinar-les e airines entà hèr-les efectives.

Projècte transformador 1.2

Refortiment des burèus d'abitatge deth Pirenèu, damb mès recorsi tecnicos e capacitat d'accion entà incrementar eth supòrt as entitats locals

Ena politica d'abitatge se tend, de mès en mès, a optar pera descentralizacion de cap a encastres locals. Deuant d'aguesta perspectiva, e en tot tier en compde qu'eth Pirenèu ei format fondamentaument per municipis petiti, damb particularitats diferenciades e recorsi tecnicos limitadi, cau abordar aquesta descentralizacion damb ua estrategia diferenciau e compartida.

Agest projècte vò promòir, donques, ua estructura de recorsi e servicis que facilite era generacion de dinamiques pròpies entà respóner as besonhs e era casuistica deth Pirenèu. Era estructura a d'èster integrada per toti es burèus tecnicos d'abitatge pirenenc, qu'an d'auer mès capacitat de decision e d'accion, damb era tòca de desvolopar un ròtle clau en impuls de politiquas d'abitatge especificas de montanha.

Aguesta estructura, ath delà, a de rénder supòrt e acompanyament as entitats locals ena planificacion e er impuls d'accions e politiquas pròpies de portada municipau e supramunicipau, en tot anar un pas ath delà deth servici que actuaument pòden aufrir es burèus locals d'abitatge.

Èish 2

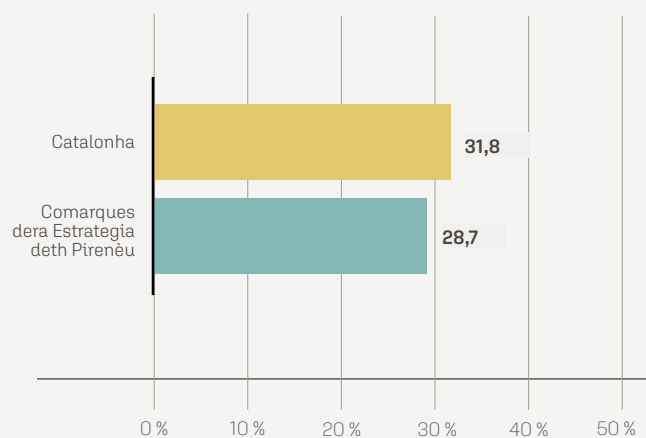
Eth Pirenèu, territòri de coneishença

Formacion en Institut Nacionau d'Educacion Fisica de Catalonha (INEFC) dera Seu d'Urgell

Eth Pirenèu ei un territòri fòrtament mancat de centres formatius especializadi, siguen universitaris o professionaus. Aguest hèt obligue fòrça joeni pirenencs interessadi en contunhar es sòns estudis a partir dehòra e, ath madeish temps, dificulte que sigue un territòri generador d'aufèrta formativa o de recèrca que poderie èster d'interès entà fòrça persones

Poblacion que artenh un nivèu d'educacion superiora. 2019

*Educacion superiora ei era soma d'ensenhaments de grad superior de formacion professionau e similara, grads universitaris, màsters universitaris e doctorats. Hònt: elaboracion pròpia a compdar de donades der Idescat. Estadística des estudis dera poblacion.

Projècte transformador 2.1

Agrament e refortiment dera aufèrta universitària e de formacion professionau que se pòt corsar en Pirenèu damb formacions especializadas adaptades as besonhs deth territòri

Maugrat era melhora des darrèri ans, era aufèrta en formacion superiora a estat istoricament aluenhada deth Pirenèu. Damb caractèr generau, ei localizada en zònes damb ua densitat de poblacion mejana e nauta entà dar responsa as besonhs des persones e er entorn economic. Damb tot, en Pirenèu s'i pòt trobar ua aufèrta significativa de formacion professionalizadora restacada damb es sectors dera ostalaria e er espòrt. Tot asomat obligue fòrça joeni pirenencs interessadi en contunhar es sòns estudis en autes professions a partir dehòra e, ath madeish temps, non permet aprigondir en aqueres singularitats que pòden hèr deth Pirenèu un endret diferenciau e atractiu entara generacion e er escambi de coneishença.

Aguest projècte vò repensar eth ròtle que a que e pòt auer eth Pirenèu en entercrotzat formatiu e de recèrca, en tot includir-i era avaloracion dera aufèrta universitària e postuniversitària, era formacion professionau e d'autes formacions especializadas. Autanplan, vò potenciar era recèrca, es iniciatives existentes e era participacion deth personau investigador en hilats d'encastre nacionau e internacionau.

Ath madeish temps, aguest projècte tanben a de dar responsa as besonhs especifics de lotjament des persones usatgères, compde tengut des mancances ena disponibilitat d'abitatge en Pirenèu.

Projècte transformador 2.2

Establiment d'ua agenda de trabalh compartit entà coordinar, planificar e visibilizar es universitats, es centres de formacion professionau e continua, e es iniciatives de recèrca que i a en Pirenèu

Era coneishença ei un motor essenciau de dinamizacion e desenvolopament deth territòri qu'a de perméter dar responsa as grani escomeses deth Pirenèu. Aquesta foncion requerís, totun, ua estrategia e un plan de trabalh a on participen universitats, centres de formacion professionau e iniciatives de recèrca e coneishença.

Compdar damb ua agenda compartida a on s'intègren iniciatives existentes e nauí projèctes ajudarà a crear sinèrgies, optimitzar es recorsi, projectar era formacion e era recèrca d'ua manèra mès eficienta e detectar nauí besonhs as quaus cau dar responsa.

Per açò, se prepausa crear e assoldar un grop de trabalh estable que projècte es sues accions damb un orizont a mejan e long tèrme, encaminat a generar ua transformacion solida fundamentada ena coneishença e que permite abordar es escomeses globaus e locals.

Èish 3

Ua gestion forestau sostenible, era husta coma recors

Estrategia
deth Pirenèu
Era husta
coma recors

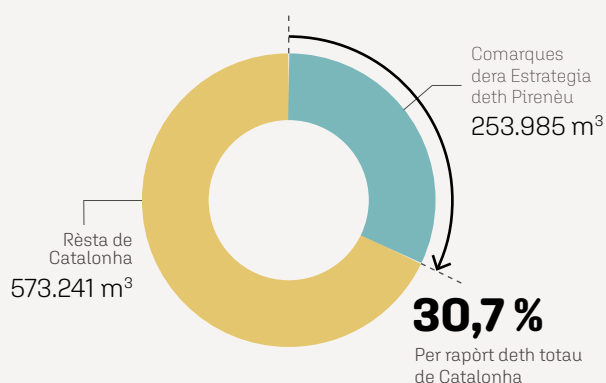
28

Explotacion forestau ena Cerdanha

En Pirenèu se considèrè de besonh auançar de cap a modèls forestaus multifuncionaus e sostenibles que permeten compatibilizar es aspèctes productius damb auti aspèctes egaument remercables, coma er usatge social e eth rendement de servicis ambientaus. Era gestion des ecosistèmes forestaus e agricòles exigis un trabalh conjunt entre es actors publics e es privats. Cau activar es procèssi de gestion des bòsqui pirenencs entà melhorar-ne er estat de conservacion, amendir eth risc d'incendis e dar ua gessuda comerciau a tot eth materiau provenguent dera gestion forestau, en foncion dera valor d'aprofitament qu'age.

Produccion de husta (en m³). 2021

Hònt: elaboracion pròpria a compdar der Observatòri Forestau Catalan (OFC).
Derive deth Departament d'Accion Climatica, Alimentacion e Agenda Rural.

Projècte transformador 3.1

Implementacion en Pirenèu de centres transformadors dera husta coma materiau de construccion e promocion d'autes iniciatives de bioeconomia forestau e de bioengenharia

Pertot deth país creish era demanda de husta coma materiau de construccion sostenible, damb productes de nautes prestacions tecnicas. Ua oportunitat qu'eth Pirenèu a d'aprofitar entà plaçar-se coma un proveedor de proximitat. Entà arthenhé'c, totun, cau agir en tota era cadea forestau, a compdar dera extraccion enquiara Industria de transformacion e era comercializacion, en tot passar pera regulacion qu'exercís era Administracion publica.

Aguest projècte a de promòir era implementacion en Pirenèu de centres transformadors dera husta e era consolidacion des existents, damb mesures diuèrses: mobilizacion adequada e optimizacion des recorsi forestaus, capacitacion deth sector privat e supòrt tecnic ara innovacion, sensibilizacion sus es avantatges dera husta locau, agilizacion administrativa des projèctes privats dimensionadi ara realitat pirenenca, ajudes economicas, etc. Egaument, dempús deth sector public se pòden estudiar d'autes mesures, coma ues normatives incentivadores, era incorporacion o er afavoriment dera husta locau en licitacions de construccions e equipaments publics, o era creacion de bèth labèu de qualitat associat ara husta catalana.

Er aprofitament comerciau dera husta pirenenca tanben a de jogar era carta d'auti usatges alternatius ara construccion, coma era bioengenharia deth paísatge, que permet substituïr eth hormigon per husta —e auti materiaus vegetaus— en projèctes de restauracion deth miei naturau.

Projècte transformador 3.2

Desplegament progressiu de hilats de calor de biomassa enes municipis pirenencs damb mès supòrt as entitats locals e impuls as investiments privats

Bèri municipis pirenencs an iniciat ja projèctes de caudères de biomassa entà cauhar bastisses publicas. Cau, totun, hèr un saut qualitatiu e desplegar hilats de calor de biomassa que donguen servici a poblacions. En casa nòsta i a bèra iniciativa pionèra, se ben ei enes Aups a on ja i a modèls assolidadi que se poderien reproduir —damb adaptacions— en Pirenèu.

Aguest projècte a de provehir es entitats locals de mès supòrt tecnic e economic (entà redigir projèctes adaptadi a cada encastre territorial, entà mobilizar husta des bòsqui propèrs, entà tractar rèstes forestaus damb era infraestructura adequada, etc.), mès ei indispensable empoderar eth sector e aufrir-li facilitats entà tirar entà deuant projèctes de hilats de biomassa en municipis. Cau modèls de negòci privat que siguen factibles e en contèxt actuau —de crisi energetica e besonhs de naues honts d'energia renaubles— ei favorable cada viatge qu'era regulacion publica dongue facilitats as investiments privats. En aguest encastre, donques, son clau era coordinacion e era cooperacion publico-privades.

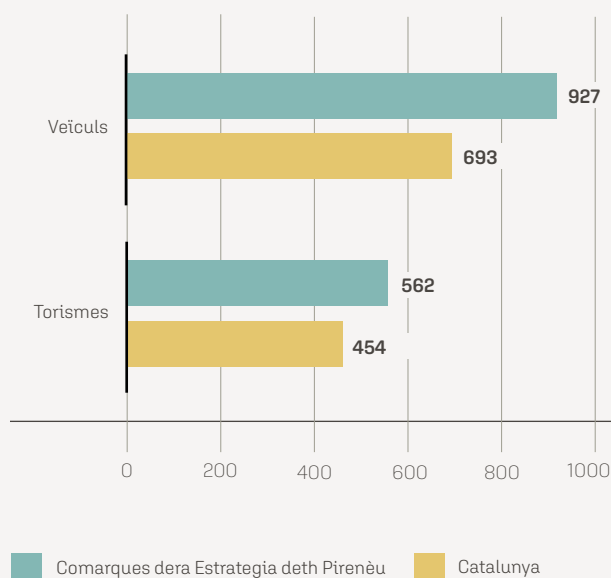
Èish 4

Un modèl pròpri de mobilitat pirenenca

En causa dera orografia e era situacion, luenh des principaus centres de poblacion, eth transpòrt a estat istoricament un factor condicionant entath Pirenèu. Es entitats locals gerissen servicis coma eth transpòrt escolar e eth transpòrt a demanda, que apòrten solucions a bères ues des escomeses de mobilitat basica; damb tot, era manca d'ua aufèrta pro grana e d'ua gestion globau entà tot eth territòri pirenenc contunhe de generar ua grana dependéncia deth transpòrt privat, çò que dificulte era mobilitat de persones e bens e que limite era interconnexion entre es diferenti punts deth Pirenèu.

Veïculs e torismes per mil abitants. 2021

Es veïculs includissen torismes, tractors industriaus, motocicletes, camions, forgonetes, autobusi e d'aulti.
Hònt: Idescat (a compdar des donades dera DGT deth Ministèri der Interior).

Projècte transformador 4.1

Creacion d'un sistèma integrat de transpòrt public pirenenc que permete era coordinacion, er enfortiment des opcions intermodaus e era comunicacion conjunta dera aufèrta existenta

Aguest projècte prepausa crear un sistèma de transpòrt public que potèncie es servicis especifics que actuaument ja apòrten solucions ara escomesa dera mobilitat (coma eth transpòrt a demanda o eth servici de taxis regulars) e les hèsque extensius a tot eth territòri pirenenc. Ath madeish viatge, a d'impulsar era melhora e er agraniment de servicis basics e era optimizacion dera intermodalitat entre aguesti servicis.

Aguest sistèma, veïculat damb ua estructura de trabalh, a de hèr possible era generacion d'un quadre tarifari mès atractiu, damb solucions adaptades, era integracion dera informacion entà aufrir ua comunicacion mès bona ar usatgèr, era compatibilizacion dera mobilitat lenta damb toti es projèctes d'infrastructures, mès aprofitament des besonhs des visitaires entà dotar eth sistèma de mès vigor e er includiment dera perspectiva de genre en toti es servicis. En aguest sens, cau tractar de manèra especifica es besonhs e era seguretat des hemnes en tèrmes de mobilitat publica.

Tot asomat, damb era tòca de melhorar es connexions transversaus entre es vals pirenenques e es deth Pirenèu damb era region metropolitana e es principaus centres d'activitat deth país, de sòrta que se genèrè ua aufèrta territoriaument mès equitativa que permete redusir era dependéncia deth veïcul privat.

Projècte transformador 4.2

Priorizacion des principaus accions viàries, de hilat pedalable e de melhora ferroviària en Pirenèu (2024-2030)

Aguest projècte vò refortir es connexions ferroviàries mejançant eth desdoblament previst dera linha R3 entre Montcada e Vic e eth renauiment deth tram Ripoll-Alp, en tot hèr es gestions de besonh damb eth Ministèri pr'amor que sigue realitat tanlèu sigue possible. En çò que tanh ara mobilitat intèrna, s'estudiaràn prepauses de traçat de connexion ferroviària transpirinenca factibles tecnicament e economicament damb era tòca d'impulsar aguest mejan de transpòrt.

Tanben se preten impulsar era biciclèta coma mejan de transpòrt segur entà connectar vals pirenenques. En aguesta linha, a fòrça potènciu eth desvolopament des rotes pedalables qu'aprofiten trams de vies verdes, camins e puntaument carretèras damb baisha intensitat de transit, damb connexions as rotes existents de caractèr mès locau e ath hilat de transpòrt public. Bères ues des accions previstes son era via ciclista en entorn dera C-13 (Sort-Rialp), era via ciclista Bagà-Terradelles o era via ciclista deth Ter (Val de Camprodon e pònt des Rocasses), entre d'autes. D'un aute costat, se considèrè de besonh qu'es projèctes viaris incorpòren previsiones entà afavorir era mobilitat en biciclèta.

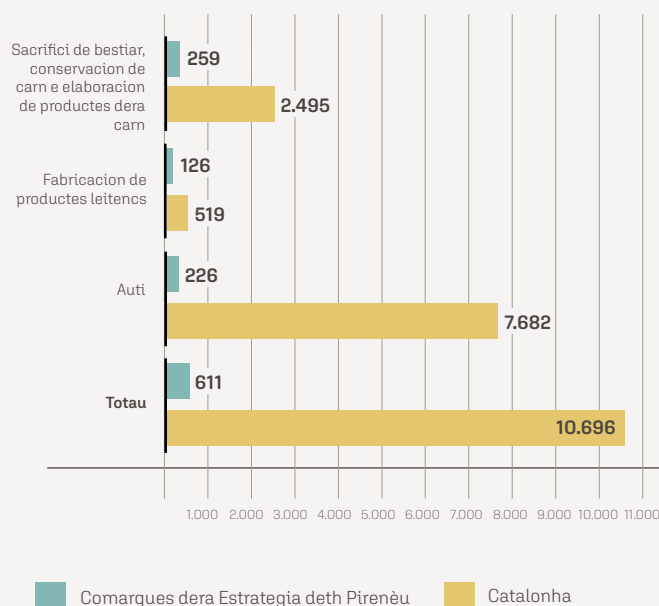
Aguest projècte, fin finau, vò dar un impuls as accions viàries pendentes mès importantes deth Pirenèu, entre es quaus destaquen era implantacion d'ua tresau via reversibla ena C-16 en èish Berga-Bagà (se preve auer eth projècte redigit a finaus de 2023) e era melhora dera connectivitat viària damb eth Palhars a compdar dera Catalonha Centrau, era Region Metropolitana de Barcelona e eth Camp de Tarragona a traucès der èish de Comiols (accion entre Artesa de Segre e Isona). Tanben, se compromet a velhar entà qu'era Administracion generau der Estat complisque eth compromés d'accion en èish Pirenenc (N-260).

Hèira deth Mishamon
d'Isona

Era produccion agroalimentària ei ua pèça indispensabla entara salut economica, social e ambientau de quinsevolha region. Era identitat pirenenca ei, ath delà, fòrtament mercada peth sòn ligam damb era pagesia e es produccions de montanha. Aué, totun, mantier viu aguest ligam ei ua escomesa complèxa. Eth nombre de pagesi e pageses amendrís, son pòqui es projèctes que barren eth cicle productiu e soent non i a pro engranatges entà mandar es produccions ath consumidor finau. Per tot asomat, cau contunhar de fomentar modèls sostenibles entara agricultura e era ramaderia de montanha, impulsar-ne es produccions, facilitar era generacion de nauí mecanismes que ne faciliten era comercializacion e trabalhar damb critèris d'innovacion e qualitat entà mantier-ne era singularitat e adaptar-les as escomeses globaus.

Indústries agroalimentàries. 2022

Projècte transformador 5.1

Implementacion d'un servici de supòrt, dinamizacion e innovacion entà refortir eth sector primari e de transformacion agroalimentària en Pirenèu, damb atencion ath relèu generacionau

Peth sòn arraïtzament en territòri e eth potenciau d'escampilhar-se pertot deth Pirenèu, eth sector dera transformacion agroalimentària a motivat enes darrèri ans diferents iniciatives, mès que mès dempús der encastre locau, que trabalhen entà dinamizar-lo e dar-i sosten. Ath madeish temps, totun, eth sector primari ve a redusir eth nombre de personas que s'i dediquen, a maugrat des diferents politiques que s'agen de virar era situacion, hèt que pròve un flaquitge de basa en tot eth sistèma.

Deuant d'aguesta realitat, aquest projècte prepausa generar ua estructura establa que aglutine e enfortisque es diferents iniciatives de dinamizacion existents, tant en sector primari coma en de transformacion, entà melhorar eth supòrt a enterprises e personas enterprenentes, de forma integrau e en toti es cadeons dera cadea de valor.

Es objectius darrèri son assegurar que totes es iniciatives existents s'assoliden e que quïnsevolh nau projècte se pogue tirar tà deuant e generar eth maxim de facilitats entara creacion de nau projèctes e eth relèu des existents.

Projècte transformador 5.2

Refortiment des mèrques pròpies des productes agroalimentaris deth Pirenèu

Era creacion de mèrques agroalimentàries e es indicacions d'origina son ues estratègies largament utilizades entà identificar aqueres produccions diferenciades e especificas d'un endret determinat que garantissen, ath delà, ues caracteristiques de produccion.

Eth Pirenèu compde actuaument damb era DOP Hormatge de Naut Urgel e era Cerdanha, DOP Boder de Naut Urgel e era Cerdanha, era IGP Vedèra des Pirenèus Catalans, e bères mèrques de garentides coma Producte deth Ripolhès o Productes agroalimentaris Val d'Aran. Ath delà, fòrça productes compden damb caracteristiques productives especificas, non restacades ath lòc de produccion, que tanben se diferencien a trauès de labèus.

Eth projècte prepausa analizar totes aquestes mèrques e indicacions damb un trabalh aprigondit damb eth sector que avalore totes es possibles caracteristiques potenciables damb aquesti labèus de forma globau. Se tracte de hèr un refortiment generau des mèrques e indicacions existents e de potenciar es elements de diferenciacion que revindiquen tot eth corròp de produccions territoriaus deth Pirenèu e era sua garentida de qualitat.

Èish 6

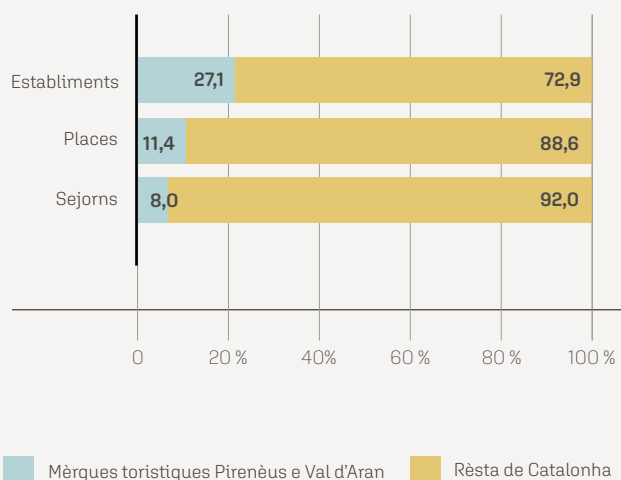
Un torisme pirenenc integráu, regeneratiu e sostenible

En tot baishar Comalform en Port Ainé

Eth torisme pirenenc, damb ua longa tradicion en bères comarques, hè tèsta a escomeses complèxes a cuert, mejan e long tèrmes. Eth laueg de visitaires qu'an rebut diuèrsi espacis naturaus dempús dera pandemia dera covid-19 a metut en evidéncia que cau ua regulacion que permete mantier-i er equilibri e evitar-ne era degradacion. Tanben, era crisi climatica, damb efèctes notables en airaus de montanha, requerís naues pensades ena aufèrta toristica e mesures integraus restacades damb era mobilitat toristica.

Lotjaments toristics. Establiments, places e sejours. 2021

*Es tres categories representades includissen establiments otelèrs, campings e torisme rurau.

Hònt: elaboracion pròpria a compdar de donades der Idescat, basades enes donades deth Departament d'Empresa e Trabalh.

Projècte transformador 6.1

Transformacion des estacions d'esquí aupin e de hons en estacions de montanha 365, en coordinacion damb era aufèrta toristica e es singularitats deth Pirenèu, pr'amor d'atrèir un torisme dessazonalzat e distribuït peth territòri

Es estacions d'esquí deth país —era màger part, de gestion publica— an iniciat un procès de transformacion en estacions de montanha que conven enfortir e culminar es propèrs ans. Ua evolucion qu'aguest projècte transformador a d'impulsar e qu'aurie de contribuïr ara tan necessària dessazonalizacion toristica deth Pirenèu. Entà arthenhéc, cau qu'es estacions —tant d'esquí aupin coma d'esquí de hons— aufrisquen activitats diversificades ath long des sasons d'iuèm e d'ostiu, basades enes caracteristiques deth territòri, e qu'agisquen coma punts de redistribucion de visitaires de cap a atractius propèrs (parcs naturaus, centres d'artesanat, espleitacions agroramadères, etc.). Se tracte qu'es estacions demoren connectades damb era rèsta d'aufèrta toristica pirenenca entà dar un impuls ath conjunt deth sector, tant public coma privat.

Egaument, es comarques pirenenques an d'atrèir nau segments de public en tot seguir es tendéncies deth torisme locau e internacionau qu'agen mès poder dessazonalizador, a trauès d'ua aufèrta mès diversificada, basada en recorsi, productes e servicis locals ath long de tot er an. En aquest sens, aquest projècte transformador s'a de sostier en projèctes comarcaus de torisme damb ua planificacion a tèrme mejan alinhada damb era projeccion dera mèrca Pirenèus.

Es accions que s'amien a tèrme en aplicacion dera Carta Europèa de Torisme Sostenible an de coordinar-se damb es plans estrategics de torisme e incorporar es valors e es accions que favorisquen un torisme regeneratiu e pleament inclusiu.

Projècte transformador 6.2

Foment de la mobilitat turística descarbonitzada i sostenible (amb vehicles compartits, transport públic, mitjans de transport lents, etc.) per accedir als espais naturals i als punts d'interès turistic

En Pirenèu, coma ena rèsta deth país, s'implementen iniciatives publicques —basades en analisis de capacitat de carga— que regulen er accés en espacis naturaus protegidi damb mesures diuèrses: parcatges damb places limitades (e jos resèrva), servicis exclusius d'autobusi o taxis, etc. Aquestes mesures, damb ua acceptacion socialu creishenta, s'aurien d'estèner a mès espacis naturaus e aquest projècte i aurie de contribuïr.

En parallèl, cau promòir naues formes de mobilitat toristica descarbonizada e/o sostenible entà accedir a punts d'interès toristic (estacions de montanha, vals e pòbles, lotjaments, etc.): servicis de transpòrt public que connècten vals, qu'accedisquen a atractius concurrudi o que circulen per pistes fòrça transitades; naues telecabines en estacions d'esquí damb parcatges en nivèus baishi; bonificacions entà accedir tà destinacions o tà lotjaments damb sistèmes de transpòrt sostenible (veïculs compartidi o electric, per exemple); servicis de loguèr de biciclètes electrices; melhora deth hilat de punts de carga entà veïculs electric, etc. Aquestes iniciatives —qu'aguest projècte transformador aurie de promòir— s'an de basar en ua planificacion prealabla qu'avalore, en cada cas, es melhores solucions possibles e es periòdes idonèus d'aplicacion, e an d'anar acompanhades de programes potenti de sensibilizacion ciutadana.

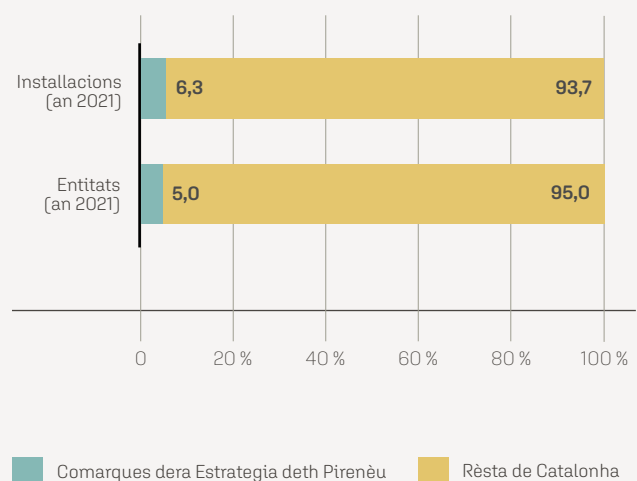
Quinsevolh projècte e mesura que fomenta era mobilitat sostenible e era preservacion d'espacis naturaus s'aurie de méter en valor ara ora de hèr a conéisher es Pirenèus de Catalonha coma destinacion toristica.

Vista dera Seu d'Urgell

En Pirenèu, er espòrt s'a de comprèner coma un element generador de valors e oportunitats. Era montanha, e donques eth Pirenèu, deven un lòc preferent entara practica esportiva, pr'amor que concentre aire pur, un miei naturau inegalable, opcions de dificultat adaptades a toti es nivèus e diuersitat d'auferça esportiva pendent tot er an. Ath costat de tot açò, era auferça culturau e gastronómica potèncien encara mès era destinacion. Eth Pirenèu a toti es ingredients entà veir-se beneficiat per un cambiament sociu que se fomete ena compatibilitat des activitats toristiques, esportives e de léser ar aire liure damb era conservacion dera natura e eth desenvolopament socioeconomic.

Installacions e entitats esportives

Hònt: elaboracion pròpria a compdar de donades deth Conselh Catalan der Espòrt [donades dubèrtes].

Projecte transformador 7.1

Impuls e assolidament d'activitats de foment der espòrt e era activitat física qu'aprofiten es recursi pirenençs; augment deth supòrt as entitats esportives des comarques pirenenques; acompanyament ena organitzacion de pròves d'encastre nacionau, estatau e internacionau de disciplines esportives damb implantacion territorialu en Pirenèu

Son diuèrses es disciplines esportives qu'an en Pirenèu un scenari idonèu. Bères ues, damb fòrça trajectòria, coma er esquí aupin, er esquí de montanha, eth pirauguisme, es rotes de corsèra, o era BTT, e d'autes, mès emergentes o recentes, coma es corses de montanha, eth surf horapista (freeride) o eth biatlon. Aquesta realitat, amassa damb eth trabalh conjunt de fòrça institucions pirenenques, a permetut qu'aguest 2023 eth Pirenèu catalan age era distincion de Comunitat Europèa der Espòrt, ua reconeishença europèa de prestigi.

En aquest contèxte, aquest projecte transformador preten dar un impuls as pròves nacionaus, estataus e internacionaus d'aqueres disciplines esportives genuïnament pirenenques coma son es restacades ara nhèu, es aigües briventes o era nauta montanha, entre d'autes. Aquestes competicions an d'auer mès resson socialu e mès implicacion locau. Per açò, cau fomentar qu'era joenalha e era poblacion locau i participe e cau acompanyar-les de programes formatius damb era tòca d'incentivar er espòrt de basa e eth federatiu, en tot includir-i tanben era perspectiva de genre entà afavorir ua egalitat plea.

Era dimension e era portada territorialu des pròves ei determinanta. Ena mesura que posque èster, cau acordar sedences compartides entà atau optar a competicions de mès nivèu internacionau —un bon exemple serien Sort e era Seu d'Urgell en encastre deth pirauguisme d'aigües briventes—, sense desbrembar es pròves mès locals e damb mens participaires, per çò que sòlen auer un impacte econòmic e socialu notable.

Tanben, cau aprofitar era organitzacion d'aquestes pròves entà investir ena melhora des equipaments e es instal·lacions existents e refortir es entitats organitzadores, tostemp en quadre deth respècte ar entorn naturau e eth paísatge. En ADN des eveniments s'i an d'includir mesures diuèrses restacades damb era sostenibilitat, que refortisquen eth retorn ara basa dera activitat esportiva e que hèsquen des esportistes e dera poblacion locau un bon modèl de responsabilitat ambientau.

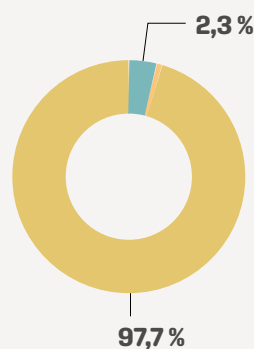
Er espòrt de basa e eth teishut d'entitats que i dan cobertura e sosten son ua realitat que cau dotar de mès recursi e airines entà que se desvolòpen. Es diferents programes deth Govèrn dera Generalitat, coma er Espòrt Blanc Escolar —qu'organize Esportcat amassa damb entitats deth territòri, consells esportius e eth Departament d'Educacion—, son ua airina remercabla entà apropar es escolans as esports de nhèu e a un entorn naturau soent massa pòc coneishut quitament pera madeisha poblacion deth Pirenèu. En aquest sens, dar continuïtat a programes coma aquest permet melhorar era practica esportiva ena poblacion infantila e daurir encastres de coneishença esportiva que pòden proporcionar oportunitats ath territòri.

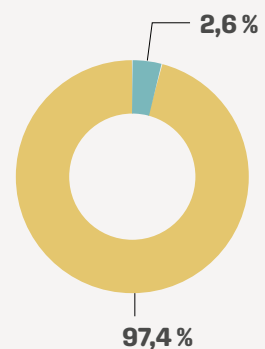
Plaques solares en Palhars

Es propèrs ans cau equilibrar nombrosi objectius, coma garantir era seguretat e era qualitat deth forniment energetic, establir un modèl energetic economicament competitiv e damb mens dependéncia exteriora, respectar eth miei ambient mejançant er augment des energies renauibles, reduzir eth consum des combustibles fossils e melhorar era eficiéncia ena utilizacion dera energia. Se tracte d'arribar a un modèl catalan e pirenenc de generacion e consum d'energia que sigue sostenible e que contribuïske ara tòca europèa de descarbonizacion dera economia, que implique eth compromés d'ua produccion deth 100 % d'energias renauibles damb er orizont de 2050.

Installacions d'autoconsum electric fotovoltaïc. 2022

Poténcia (eth kilowatts) des installacions d'autoconsum electric fotovoltaïc. 2022

■ Comarques dera Estrategia deth Pirenèu ■ Rèsta de Catalonha

*Donades a finaus de deseme de 2022.
Hònt: elaboracion pròpria a compdar de donades dubèrtes. Donades provedides pera Direccion Generau d'Energia, Seguretat Industriau e Seguretat Minèra.

Projècte transformador 8.1

Refortiment e assolidament des burèus comarcaus de transicion energetica entà aprofitar es recorsi energetics pirenencs e fomentar un hilat de pòbles pirenencs autosufisents energeticament

Ath delà dera energia dera biomassa forestau, tractada especificament en èish 3, eth Pirenèu tanben dispause d'auti recorsi energetics d'origina renauibla. Bèri uns d'aguesti recorsi, especiaument es restacadi ara energia idroelectrica, an contribuït istoricament ath desvolopament economic deth nòste país e encara an un ròtle fòrça remercable.

En contèxt actuau de crisi climatica e crisi energetica, eth Pirenèu a de contunhar de contribuïr ara descarbonizacion dera economia e as compromesi de país de produccion d'energies renauibles. Cau, sustot, qu'es municipis e era poblacion pirenenca siguen tant autosufisents coma sigue possible. Aguesta escomesa requerís planificacion, accion e recorsi. Cau definir projèctes e cau lideratge municipau entà executar-les, mès aguest besonh pique damb era realitat pirenenca de municipis petiti damb ajuntaments dotadi de pòqui recorsi tecnicos e economics.

Era Generalitat de Catalonha, a trauès der Institut Catalan d'Energia, fomenta era creacion de burèus comarcaus d'impuls dera transicion energetica entà dar sosten as iniciatives locaus restacades ath cambiament de modèl energetic, colaborar ena planificacion e eth dessenh comarcau dera implantacion des energies renauibles —en quadre deth Plan territorial entara implantacion des installacions d'energies renauibles en Catalonha (PLATER)— e priorizar eth modèl de generacion renauibla distribuïda e participativa. Enes comarques pirenenques aguesti burèus trabalhen en hilat e constaten era complexitat d'amiar a tèrme projèctes d'aprofitament energetic a compdar des municipis.

Aguest projècte transformador vò refortir e assolidar en temps es burèus pirenencs de transicion energetica. Cau dotar-les de mès capacitat e recorsi tecnicos entà acompanyar es entitats locaus e arténher qu'elabòren projèctes factibles e damb impacte que acaben ena sua execucion. Cau estudiar e assajar modèls d'aprofitament de diuèrses hònts d'energia (idroelectrica, eoliana, solara, geotermica, etc.) e aplicar-les pertot deth Pirenèu. Egaument, cau incentivar era creacion de comunitats energetiques locaus e assessorar as que ja existissen, que tanben hèn tèsta a fòrça dificultats.

5

Propèrs passi

Eth Plan d'accion 2024-2030

Eth Govèrn, dempús dera aprobacion d'aguest document dera estrategia deth Pirenèu, redigirà pendent er an 2023 eth Plan d'accion 2024-2030, que servirà tà detalhar coma se desvoloparàn es projèctes descrits. Ací calerà definir, entà cada projècte, es accions concrètes e eth sòn cronograma; es resultats demoradi; es indicadors de seguiment e eth budget, atau coma es departaments, organismes e auti agents publics e privats concernidi qu'auràn de trabalhar de manèra coordinada entà liderar-lo e implementar-lo.

Enes diuèrses etapes de dessenh e implementacion de cada projècte transformador, serà essenciau qu'es agents concernidi ne hèsquen un contraròtle contunhat e conjunt, e que n'avaloren es resultats e er impacte mejançant es metodologies d'avaloracion de politiques publiques.

Era governança deth Pirenèu

Pendent era elaboracion dera estrategia deth Pirenèu tanben se tractèc eth besonh de desplegar naues formules refortides de governança pirenenca, un aspècte transversau a toti es projèctes transformadors e ara sua execucion.

En aguest sens, cau rebrembar es iniciatives legislatives en tramit qu'incidissen ena governança deth Pirenèu e es auti aspèctes clau entar equilibri territorial, era adaptacion des realitats e besonhs urbanistics o era simplificacion administrativa. Entre d'auti, i a es futures leis de **montanha**, der **Estatut deth municipi rurai**, de **territòri** o d'**equitat territorial entath desvolopament sostenible des airaus ruraus**.

Fin finau, se vò méter en relèu qu'aguesta Estrategia aspire a dar pas a ua naua manèra de trabalhar en Pirenèu, que permite detectar besonhs compartidi e responder-i a trauès dera priorizacion e era implementacion de nauj projèctes. Per aguest motiu, era Estrategia, eth posterior Plan d'accion e es futures leis de governança daurissen era pòrta a abordar d'auti encastres ath delà des èishi e projèctes que priorize aguest document.

© Departament de Territori
Generalitat de Catalunya

Av. de Josep Tarradellas, 2-6
08029 Barcelona
territori.gencat.cat

Fotografies

Portada: Observatori del Paisatge de Catalunya

Pàgines 5, 13 i 40: Ramon Vilalta

Pàgina 17: Laia Puig

Pàgina 19: Carlos López

Pàgina 23: Institut Català deth Solèr (Incasòl), Institut d'Estudis Espacials de Catalunya (IEEC), Centre de Ciència e Tecnologia Forestal de Catalunya (CTFC), Ferrocarrils dera Generalitat de Catalunya (FGC), Institut entath Desenvolopament e era Promoció deth Naut Pirenèu e Aran (IDAPA), Xavi Basora

Pàgines 24 i 36: Jorge Franganillo

Pàgina 26: Institut Nacionau d'Educación Física de Catalunya

Pàgina 28: Jordidroj

Pàgines 30 i 34: Ferrocarrils dera Generalitat de Catalunya (FGC)

Pàgina 32: Institut entath Desenvolopament e era Promoció deth Naut Pirenèu e Aran

Pàgina 38: Xavi Basora

